

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
TJEERD WOUDESTRA
Voord. adres: Beursstraat 17, A'dam C.

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres administratie: Trouwstraat 611
Postgros 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam” Amsterdam

De Franse Ruïne

Het warme, zonnige Frankrijk met zijn achterlijk landbouwbedrijf, zijn achterlijke industrie, dat door zijn „200 familie's” van bankfinanciers en industriëlen werd en nog steeds wordt geregeerd, al zijn er dan ook socialistische en stalinistische zaakwaarnemers als ministers aangezet, is het land van de heftigste klassenstrijd. We bedoelen daarmee niet, dat zich grote stakingen of volksbewegingen tegen de bezittende klasse voltrokken. Die klassenstrijd wordt op het ogenblik nog éénzijdig gevoerd, waarbij de bourgeoisie krachtig in de aanval is. Een merkwaardigheid daarbij is, dat de bevolking zich deze aanval niet eens bewust is, ja de bevolking meent zelfs, dat zij de bezittende klasse aanvalt.

Het is goed, ons een beeld te vormen van wat er op het ogenblik met Frankrijk aan de hand is. Het is een bekend feit, dat dit land gedurende de laatste halve eeuw feitelijk stil is blijven staan. Handel en industrie kwamen nauwelijks vooruit en in verband daarmee vond ook geen groei van de bevolking plaats. Met allerlei kunst en vliegwerk werd steeds getracht het bevolkingscijfer op peil te houden. De oorzaak van deze stagnatie ligt in de wijze, waarop de Franse bourgeoisie aan de kost kwam. Ze verstreekte op grote schaal gelden aan andere landen, die ze dan met rente terugkreeg. Ze speelde voor internationale bankier. De „200 familie's” trokken slechts een deel van hun inkomsten uit de Franse arbeidersbevolking en zodoende waren ze aan het Franse bedrijfsleven niet op leven en dood verbonden. Wel hadden ze de bevolking voor iets anders nodig, n.l. voor de instandhouding van een zeer sterk leger. Want wie voor internationale bankier wil spelen, moet met militaire macht zijn vorderingen ondersteunen.

We willen deze stilstand van het Franse bedrijfsleven in enige getallen weergeven. Het aantal arbeiders in industrie en transport bedroeg in 1906 7.225.000 en dertig jaar later was dit met slechts 200.000 toegenomen, hoewel toen Elzas-Lotharingen ook meefelde. De buitenlandse handel was in het beste jaar, dat was 1929, 21% gro-

ter dan in 1912, maar in 1938 was hij nog 5% beneden 1912. De stilstand is ook aan de ouderdom der machines te zien. Deze bedroeg in 1938 voor Frankrijk gemiddeld 25, voor Engeland 7 en voor Amerika 5 jaar. Ditzelfde feit wordt ook in andere gegevens uitgedrukt: het aantal Paardenkrachten gerekend naar het aantal werkende personen bedraagt in Frankrijk 7½ PK., in Engeland 20 PK., in Amerika 33½ PK.

De laatste oorlog heeft een volkomen wijziging gebracht in de levensvoorwaarden van de Franse bourgeoisie. Haar rol als internationale bankier is zo goed als uitgespeeld en ze moet naar andere bronnen van inkomsten omzien. En deze andere bronnen kunnen, behalve in de Franse bevolking zelf. Nu wordt het voor haar een levenskwestie de industrie te ontwikkelen, waarbij ze de nieuwste machines en productiemethoden moet hebben, om in de grote wedstrijd op de wereldmarkt mee te kunnen komen. Leon Blum heeft bij zijn laatste bezoek aan Washington, toen hij daar kwam om credieten los te peuteren, gezegd, dat voor een bedrag van 11 milliard per jaar moet worden ingevoerd, waarvan dan 45%, dus bijna de helft in de Ver. Staten besteed zal worden. Leon Blum heeft bij die gelegenheid tegelijk gezegd, hoe de regering het „herstel van Frankrijk” denkt te bereiken. Het oude kapitaal in de vorm van fabrieksinstallaties moet vernieuwd worden en nieuwe fabrieken moeten worden bijgebouwd. De „200 familie's” denken er juist zo over. Deze vernieuwing en uitbreiding kost echter veel geld en dat geld kan al-

leen gevonden worden in de winsten, die de bedrijven afwerpen. Hoe hoger de winst, des te gemakkelijker en sneller de omvorming verloopt.

Hoe hoog denkt Leon Blum zich deze winst? Hij zegt, dat we het jaar 1929 als uitgangspunt moeten nemen. Dat was het beste jaar van het Franse bedrijfsleven, het jaar, dat de hoogste winsten afwierp. De jaarlijkse productie was toen dan ook met 40% boven het peil van 1913 gestegen.

Het zal echter niet gemakkelijk zijn, het productiecijfer van 1929 ook nu weer te halen, want in het vredesjaar 1938 lag het alweer 5% beneden 1913. Dat betekent, dat de uitbuiting van de bevolking enorm moet stijgen, om de winsten van 1929 voort te brengen. Echter: om de noodzakelijke uitbreidingen te kunnen doorvoeren, moeten de winsten nog 25% boven die van 1929 worden opgevoerd. Lukt dat, dan rekent Blum, dat het herstel in 10 of 12 jaar zijn beslag gekregen zal hebben. Dan is de nieuwe grondslag, waarop het inkomen van de „200 familie's” en de dikbetaalde functionarissen van de staat en de industrie is opgebouwd, stevig gefundeerd.

Kan en wil de Franse arbeiders- en boerenbevolking aan deze opbouw meedoen? Tot nu toe wil ze wel. Ze wil het, omdat haar in alle toonaarden wordt voorgezongen, dat ze hiermee een stuk socialisme opbouwt. En ook Leon Blum is er van overtuigd. Hij sprak zijn toekomstige geldschietters in Washington aldus toe:

„Frankrijk zal herboren worden.... Ik kan u bijv. zeggen, dat wij het enige land in Europa of op de wereld zijn, waar de kolennijnen een hogere productie hebben, dan vóór de oorlog. Ik kan u het werk van onze spoor mannen en boeren als voorbeeld geven. Ik kan u herinneren aan het standpunt door onze vakverenigingen ingenomen, die zonder de minste klacht de blokkade van de lonen hebben aanvaard en die loonverbetering uitsluitend door premies hopen te krijgen”.

De Franse arbeiders- en boerenbevolking wil het spelletje voorlopig wel meemaken. Maar of ze het kán? Dat is wat anders. Want eind 1945, een jaar na de „bevrijding”, waren de rantsoenen in Parijs 1750

HERDENKING

13 April 1942.

Wanneer eenmaal de geschiedenis wordt geschreven van de internationale bevrijdingsstrijd van de arbeidersklasse, dan zal blijken, dat ondanks de bescheiden rol die het Nederlandse proletariaat daarin kon vervullen, ook hier hoogte- en dieptepunten werden doorgemaakt en dat ook hier onder moeilijke omstandigheden, krachten naar voren zijn getreden, die waard zijn te worden genoemd.

Zo heeft gedurende de Februari-stakingen van 1941 Spartacus zich goed gewaard.

De S.D. begon te speuren naar die kleine groep. In de maanden Februari, en Maart van 1942 waren haar netten zover uitgespannen, dat de organisatie werd opgevangen en een maand later op 13 April werd reeds het vonnis, de doodstraf door de kogel, aan een aantal kameraden te Amersfoort, voltrokken. Op verzoek ongeblinddoekt, zijn zij gevallen: Willem Dolleman, Jan Edel, Jan Koeslag, Ab Menist, Jan Schriever, Henk Snelgriet en Witteveen, terwijl Cor Gerritsen zich een dag van tevoren van het leven had beroofd.

Vele anderen kwamen in de concentratiekampen terecht en ook na 13 April hadden nog een aantal arrestaties plaats. Slechts weinigen hebben dit overleefd. Maar het werk ging voort.

Onze organisatie voert de naam Spartacus verder. De nieuwe verhoudingen in het kapitalisme leggen ons nieuwe vormen van strijd op. Wij voelen ons echter met de gevallen, wier inzicht in de noodzakelijkheid van nieuwe strijdvormen groeiende was, ten nauwste verbonden. Hun internationalisme en hun klasseovertuiging zijn geheel de onze.

Daarom herdenken wij op 13 April deze gevallen kameraden uit Het Derde Front.

Voor Christendom en Humanisme

De partij van de Arbeid op het verkiezingspad. In een pamflet waar in de woorden „Democratie” en „Socialisme” je toeschreeuwen, openbaart ze ons haar strijdprogramma. Het heet: „De Partij van de Arbeid verworpt het kapitalistische stelsel”. Verdraaid, als ze dat nou schrijven, drukken en in tienduizenden biljetten „Aan het Nederlandse Volk” verkondigen, dan moet je toch wel 'n idioot zijn als je het niet gelooft. Het kapitalisme, meneer, dat is de r... , dat moe-

ten we verwerpen, dus vernietigen. Het kapitalisme, dat is het stelsel, waarin 'n zeer kleine minderheid van de bevolking de macht over de anderen bezit door beschikking over de productiemiddelen, door een kapitalistische STAATSMacht die het „openbare leven” regelt, dat wil zeggen: er voor te zorgen heeft, dat het kapitalistische stelsel zo goed mogelijk gehandhaafd blijft, dus de regelen vastgesteld voor de meest intensieve uitbuiting.

Stop even! dat zegt de Partij van de Arbeid niet! Wat zegt die partij dan wel van het kapitalisme? Ze zegt er niets van, meneer. Ze zegt alleen kort en bondig dat ze dit stelsel verworpt. Niet tevreden daarmee? Welnu, dan hebben ze nog wel meer schooneklinkende woorden voor u: „de Partij van de Arbeid wenst de wijd-verspreide afkeer van de kapitalistische maatschappij en het verzet tegen de kapitalistische geest, samen te bundelen en een positieve inhoud te geven”. Dat „positieve” blijkt dan te zijn: „een rechtvaardige nieuwe socialistische samenleving op democratische grondslag”. Hé, hé, we zijn er hoor!

Nee, we zijn er nog lang niet, vriend. Want om dat te bereiken moeten we ons inspannen: „De beste krachten van ons volksleven moeten worden ingespannen voor herstel en opbouw” (verdruk niet van ons, Sp.) En dit niet alleen: „De tijd roept ook (da's vast een dichter, die de stem van de tijd hoort roepen! Sp.) om vernieuwing van al datgene, wat verouderd en vermolmd is”. Niet kwaad. Ook de „Waarheid” streeft naar een nieuw „gezonder” militair apparaat. Wordt dit hier niet bedoeld? Het is in elk geval de praktijk „Vrijheid van spreken, drukpers, vereniging en vergadering moeten verzekerd zijn, onder verantwoordelijkheid volgens de wet”. Welke wet? We hebben er immers maar één: dat is de kapitalistische wet! Dat is de wet waarmee de klasse-justitie vervolgt en straft.

Voelt u voorts misschien iets voor „het geestelijk erfgoed der Westerse beschaving, zoals dat gevoed wordt uit de bronnen van Christendom en Humanisme?”, de beschaving, die de ondergang van miljoenen aan het voorbereiden is, 'n beschavingsmonster dat nog niet genoeg heeft aan 35 miljoen oorlogs-slachtoffers!

En als ge dan tenslotte ook „streeft naar planmatige leiding en ordening van voortbrenging en verdeling”, zoals we nu reeds weten en aan de lijve ondervinden, hoe dat bedoeld wordt, welnu volgt dan de raad op, die gegeven wordt aan het eind van al dit schoons: „Sluit U aan bij de Partij van de Arbeid”.

Huisvrouwen-actie

Tijdens een zitting van de gemeenteraad te Rome, waarin over ravitailierings-aangelegenheden beraadslaagd werd, stormde een talrijke groep huisvrouwen de vergaderzaal binnen, en maakte zich onder de ogen van de onthutste edelen van de ravitailieringskaarten meester. De huismoeders stapelden al deze kaarten op het marktplein open en staken ze in de brand. Daarna overweldigden zij de winkels van voedingswaren en bedienden zich, zonder zegels en... zonder geld.”

(Uit „De Nieuwe Standaard” Belgisch Katholiek Dagblad)

V.S.V.-Vergaderingen.

Limuiden (oost).
Dinsdag 16 April 7.30 uur, in Café van der Lem, Tussenbeekweg.
Onderwerp: De a.s. verkiezingen.

Amsterdam (centrum).
Filmavond, Donderdag 18 April 8 uur, in „de Arend”, Breeuwerstraat. „Hoe wij levenden sterven” en „Het wonder der natuur”. (Boven 18 jaar, met introductie).

Hilversum.
Vrijdag 19 April 8 uur, in „Ons Gebouw”, Havenstraat.
Onderwerp: „Bellamy en Spartacus”.

Dat P. S. de klassenstrijd van de hand wijst, interesseert ons weinig, daar de klassenstrijd in werkelijkheid toch gevoerd wordt. Daar hij zich van de kant der arbeiders richt tegen de staatsorganisatie, die door P. S. wordt verdedigd, betekent dit alleen, dat P. S. zich in de klassenstrijd aan de kant van de bourgeoisie stelt, tezamen met verreweg de meeste andere „arbeidersleiders”. Dat P. S. echter meent dit standpunt in te kunnen nemen met een beroep op Marx, beweerende, dat het „historisch realisme” van P. S. alleen een andere naam is voor het „historisch materialisme” van Marx interesseert ons wel. In dit opzicht is P. S. erger dan de andere vijanden van het marxisme. Want niet als deze, verklaart hij het Marxisme voor verouderd, neen, hij neemt het z.g. voor dit marxisme nog op. Zijn Marx-bescherming is echter in de werkelijkheid slechts Marx-verkrachting.

LEZERS VAN SPARTACUS

Ondanks de weinige krachten waarover wij beschikken, zijn wij er totnutoe in geslaagd, U regelmatig Uw weekblad te bezorgen. Wij hebben U, buiten het abonnementsgeld nooit om geld gevraagd. Wonder boven wonder, nietwaar?, was er dan eens 'n groepering van revolutionairen, die zich zonder finantiële bijdragen van geestverwanten, staande wist te houden. Meer nog: die ook nog in staat was vrij kostbare brochures uit te geven.

Voor 't eerst moeten we nu bij U aankloppen en we doen dat zonder schroom, omdat we weten dat de deur niet dicht zal blijven. En ook omdat Uw hulp thans dringend nodig is.

We willen niet slechts voortgaan U voortaan Uw weekblad tijdig te bezorgen, waarvoor wij geld behoeven!; maar wij hebben Uw hulp nodig om de Spartacus-gedachten ook verder te brengen.

Het tweede deel van „De Arbeidersraden” moet worden afgedrukt. Dat vraagt wederom geld. En wij vragen Uw bijdrage! Er bestaan ook andere plannen voor publicaties. Die geschriften kosten veel geld. Wij vragen Uw bijdrage!

U zult een dezer dagen een postwissel-formulier van ons ontvangen. Laat onze moeiten niet onbeloofd: stuur onze uitgeverij zoveel ge maar even missen kunt! En zijt ge tot het zenden van een bijdrage per post niet in staat, welnu, koopt dan een steunzegel: „Vóór Spartacus, met Spartacus!”, ad 25 cent, zodra dit U wordt aangeboden.

Vrienden van Spartacus! Geestverwanten! Gij hebt steeds op ons kunnen rekenen. Ge zult dit ook kunnen blijven doen, als ge ons naar draagkracht steunt.

Wij rekenen dit keer op U!

caloriën per dag. En we betwijfelen, of ze na dien zijn opgevoerd. Wel weten we, dat de invoer van voedingsmiddelen zo goed als stopgezet is. We weten, dat deze ondervoede bevolking niet tot krachtig werk in staat is.

En we weten ook iets anders. Dat is, dat grote kringen van arbeiders nu reeds wantrouwend worden tegen hun „socialistische” regeerders en de betrokken partijen. Verschillende loonbewegingen zijn uitgebroken en daarbij vonden de arbeiders de sociaal-democraten, de stalinisten en hun vakcentrale tegenover zich. Dat bracht ontgoocheling en het aannemen van moties tegen de regering en tegen hun vakcentrale. Ze weten nog niet, dat schelden geen zeer doet en dat die heren voor moties helemaal niet op zij gaan. Desnoods

Het is hier al meer dan eens vastgesteld: voor de revolutionaire arbeidersbeweging bestaat er geen Joods vraagstuk. Er is een Joods ras dat, door zelf gewilde of gedwongen afzondering, door de eeuwen heen, enige bijzondere uiterlijke kenmerken behouden heeft. Maar voor zover er zelfs wezensverschillen zouden zijn, tussen bijvoorbeeld een Katholiek en Joods Nederlander, zijn deze van geen betekenis voor het sociale leven.

Maatschappelijke onderscheidingen zijn die tussen heersers en beheersten, uitbuiters en uitgebuit. Het kapitaal verandert in geen enkel opzicht als dit uit handen van een Christen in handen van een Joods bezitter overgaat of omgekeerd, zoals we dit tijdens de bezetting door „ariseren” hebben meegemaakt. Of de arbeiders hun product door „Joods” of door niet-Joods kapitaal wordt afgenomen, blijft hun om ’t even. Of de arbeidersvoorwaarden voor ’n Joods proletariër, door ’n Joodsen of niet-Joodsen ondernemer worden vastgesteld, maakt niet het minste verschil voor hem. De afstamming van de regelaars der distributie, van de rechters, de ministers, komt er in het geheel niet op aan. En daarmee is dan ook meteen de vraag beantwoord of de opbouw van een „Joodsen Staat” voor ’n Joods proletariër zin heeft.

’n Joodse staat in Palestina kan zich politiek en economisch niet anders organiseren dan welke andere kapitalistische staat ook. Hij heeft rekening te houden met de grootmachten, zal geen enkele belangrijke stap kunnen doen zonder toestemming van het Engels-Amerikaans imperialisme. Hij zal moeten concurreren op de wereldmarkt en dit slechts kunnen door intensivering van de uitbuiting. Hij zal militaristisch moeten zijn ter verdediging van zijn grenzen en het Palestijnse proletariaat moeten bedriegen met de leuze: verdediging van „het Joodse vaderland”. Proletariërs hebben geen vaderland. Voor de Joden is hierop geen uitzondering. Zij, die in ernst menen, dat een „nationaal tehuis” in Palestina, de oplossing van het anti-semitisme zal brengen, hebben geen of niet voldoende inzicht in het wezen van de klasse-maatschappij....

willen „de bonzen” er zelfs wel toe meewerken, dat dergelijke protesten luid kunnen weerklinken, zolang dit als veiligheidsklep kan werken. De grote vraag voor de toekomst is, in hoeverre de regeerders in staat zijn, in de allereerste levensbehoeften van de mensen te voorzien. Tot nu toe is dat niet het geval en de dreigende onweerswolken van een nieuwe verlaging van de waarde van de Franc belooft op dit punt niet veel goeds. Maar dat belooft ook niet veel goeds voor de „sociale vrede”, die door officiële partijen en de vakbeweging is afgekondigd.

Frankrijk staat aan de vooravond van heftige klassebotsingen. En het is niet onwaarschijnlijk, dat hierbij meteen wordt overgeruimd met de aandoenlijk mooie nieuwe grondwet over „De rechten van de mens”, om ruimte te maken voor aanvankelijk gematigde, later meer straffere dictaturen, zoals we dat in Duitsland heb-

OVER

Anti-Semitisme

Ontkennen wij een „Joods probleem”, dat er anti-semitisme bestaat ontkennen wij daarmee niet. Het bestaat... ook in Nederland.

De heersende klasse in elk land heeft de gehele opvoeding doordrenkt van de vergiftigende gedachte, dat het „eigen volk” beter is, zedelijk hoger staat dan dat van andere naties. Het heeft de mensen beperkt van gezichtsveld gemaakt, hun sociale gevoelens bekrompen gehouden. In wat hun onbekend, vreemd toeschijnt, hebben ze een tegenzin. Het is daarop, dat bepaalde groepen inwerken, om, ten behoeve van hun speciale belangen, stemming te kweken tegen minderheden, die slechts door uiterlijkheden van de meerderheid verschillen.

Zou men zo’n minderheid, als de Joden zijn, in één land samen brengen, dan zal die minderheid, in zijn „Nationaal-tehuis” zichzelf ook beter gaan wanen dan de „anderen”. Het zal het anti-semitisme versterken in plaats van het uit te roeien. Anti-semieten zouden er gebruik van maken om tegen het „Bolwerk van het Jodendom”, met nieuwe „argumenten” stemming te maken.

Afgezien van het feit, dat Palestina slechts een deel van de Joden in de wereld kan bevatten!, zodat deze „oplossing” van het Joodse vraagstuk „technisch al een waandenkbeeld is, zullen de Joden, die niet wensen te emigreren, slechts nadelige gevolgen van die „Joodse staat” onder vinden.

Dit is wat wij te zeggen hebben, naar aanleiding van het Memorandum van de „Joodse Coördinatie Commissie”, dat ons door de Nederlandse Zionistenbond ter bespreking werd toegezonden. Het Memorandum is gericht aan „De Anglo-Amerikaanse Commissie van Onderzoek, ter zake van het Joodse vraagstuk in Europa

ben leren kennen. Na de parlementaire periode zagen we daar eerst de gematigde dictaturen van Brüning en Schleicher, om ten slotte in de nationaal-socialistische dictatuur uit te monden. Natuurlijk gaat de bezittende klasse daar niet toe over, zolang de officiële arbeidersbeweging de bevolking bij de verscherpte uitbuiting in de hand kan houden. Kan deze dat echter niet meer, dan heeft de „democratie” voor haar geen zin meer en zal ze met meer drastische methoden orde op zaken stellen. In werkelijkheid zet daarmee de machtsstrijd om de maatschappij in, de arbeidersbevolking tegen de bezittende klasse, een strijd, die niet in één slag gewonnen of verloren wordt, maar die een proces van jaren ontwikkeling omsluit.

in het algemeen en in Nederland in het bijzonder.”

Palestina tot „Joodse Staat” en tot „Nationaal tehuis” te maken, dat is de wens van eerstgenoemde commissie. Zij vermeldt, dat 112.000 van de Nederlandse Joden door de Nazi’s zijn vermoord, dat er nog slechts 28.000 in dit land wonen, waarvan 8000 gemengd gehuwd. Zij beweert: „Iedere levenskrachtige gemeenschap is opgebouwd uit gezinnen en nu is het duidelijk, dat in een gemeenschap, waarvan in een tijdvak van ongeveer drie jaar 80% der leden zijn omgekomen, de maatschappelijke bindingen, die van de gezinsvorming uitgaan, bijna geheel ontbreken”. En voorts: „dat in Nederland de assimilatie bij lange na niet sterk genoeg geweest is om de overlevenden uit hun sociaal isolement te verlossen en hen zonder zeer grote, dikwijls als ondragelijk gevoelde spanningen, te doen opnemen in de niet-Joodse omgeving”. Wij herinneren daarom aan de opofferingsgezindheid, tijdens de onderduiking van Joodse inwoners, die meestal met risico van eigen leven zijn getoond door niet-Joodse arbeidersgezinnen en boeren. Deze proletariërs en landbewoners stonden vóór de vervolgd!

Ontvluchttingspogingen van het anti-semitisme moeten mislukken. Daargelaten, dat de leidende organisaties van die „Coördinatie Commissie” (de drie Kerkgenootschappen) dezelfde zijn, waaruit destijds de beruchte „Joodse Raad” is ontstaan, die de Nazi’s hielp om in de eerste plaats de proletarische Joden te kunnen treffen, — is het de Joodse bourgeoisie die haar belangen bij Palestina heeft. De arbeiders kunnen in ’n „Joodse Staat” niet anders „leven” dan hier. Hier onderdrukking, daar onderdrukking! Hier klassenstrijd, daar klassenstrijd!

Communisten weten, dat het anti-semitisme een der giftige pijlen is van de ondergaande klasse. Wij zullen die pijlen breken waar we maar kunnen en tenslotte, naar wij hopen, ook de boog waarmee ze worden afgeschoten. Zodoende, zodoende alleen zullen alle minderheids-problemen worden opgelost, óók het monsterachtige, onmenselijke anti-semitisme.

LOONARBEID IN RUSLAND

Het is nu reeds een jaar geleden, dat het Rode Leger Duitsland binnenstroomde. We weten niet, of er toen nog veel Duitse arbeiders waren, die voor 1933 tegen de Nazi-partij hadden gevochten en die in 1945 het Rode Leger als bevrijder tegemoet zagen. Als ze er nog waren, hebben zij bij zo vele andere ook nog deze illusie moeten begraven. Afgezien van Oost-Pruisen, dat Russisch is geworden, moeten allen, die ten Oosten van de Oder wonen, huis en hof verlaten. Een kleine 11 miljoen mensen gaan hun ondergang tegemoet, want er is geen ruimte meer voor hen op de wereld. Wie ten Westen van de Oder leeft en Russische soldaten te zien krijgt, leert hen alleen kennen als leden van de bezettende macht, aan welker bevelen hij moet gehoorzamen. Bevrijd kan hij zich allerminst voelen; alle berichten uit de Russische bezettingszone leveren daarvoor een sprekend bewijs.

De illusie, dat het Rode Leger als bevrijder van de arbeidersklasse zal optreden, heeft een taai leven. Ze leeft zeker nog in de harten van diegenen, die verblind door de glans van de Russische revolutie in 1917, ook vandaag nog in Rusland geloven als het land waar de arbeiders en boeren de macht in handen hebben. Het zou verstandiger zijn, na wat de Russische bezetting van Duitsland leert, deze illusie overboord te gooien, maar die gelooft, is nu eenmaal niet verstandig. Hij zal, vaak tegen beter weten in, willen geloven, omdat hij meent geen afstand te kunnen doen van de illusie, dat hem de bevrijding gebracht wordt. Voor diegenen, die wel hun verstand gebruiken, is er gelegenheid genoeg om te zien, dat het Rode Leger geen bevrijding van de arbeidersklasse kan brengen, want in Rusland zelf zijn de arbeiders niet uit de loonslavernij bevrijd.

De Russische arbeiders staan in loondienst van de staat. Hij is de enige en algemene werkgever, bij wie niemand vandaan kan en hij schrijft door middel van wettelijke verordeningen de lonen en de arbeidsvoorwaarden voor. Niemand kan zich daaraan onttrekken en strijd ertegen kan niet worden gevoerd. Elke poging ertoe wordt als een aanval op de staat aangezien en eindigt voor de betrokkenen onherroepelijk met opsluiting of verbanning. Immers, een georganiseerde actie voor loonsverbetering tegen de staat zou van klassenstrijd getuigen en klassen bestaan er officieel in Rusland niet.

Dat er wel klassen zijn en zelfs heel scherpe klasstegenstellingen, bewijzen de maatschappelijke verhoudingen maar al te duidelijk. In de eerste plaats door het feit, dat de arbeiders loonarbeiders zijn en als zodanig geheel en al van elke zeggenschap over de productie zijn uitgesloten. De zeggenschap over de productie en over

wat er door wordt voortgebracht, geschiedt uitsluitend door de functionarissen van de staat. Deze brengen ten uitvoer, wat in de hogere kringen der staatsbureaucratie wordt besloten. Zij staan als vertegenwoordigers van de staatsmacht tegenover de arbeiders en voor hen geldt als eerste wet verhoging van de productiviteit en vergroting van de productie, met het doel, de macht en het bezit van de staat te doen groeien. Zo loopt de klassescheiding tussen de staatsbureaucratie en de arbeiders.

Het kan niet uitblijven, dat de bureaucratie, die toch feitelijk alle macht in handen heeft, ervoor zorgt, dat ze wat het materiele bezit aangaat, niet te kort komt. En hierbij gaat het net zo als in de overige kapitalistische wereld, dat, hoe hoger de leidende functie is, die iemand bekleedt, hoe meer deze oplevert. De salarissen en andere vergoedingen stijgen met de hogere plaats, die een staatsfunctionaris inneemt.

Maar er is meer. Ze kunnen hun persoonlijk inkomen vergroten door de kostprijs der producten te drukken of de productie bij gelijke kosten te vergroten. Dat dit alleen kan worden verkregen, door de arbeiders op te jagen of minder te laten verdienen, spreekt natuurlijk vanzelf. Dezelfde opjaagmethoden, die we in de overige wereld kennen, worden ook hier toegepast, alleen nog veel consequenter en algemener. Zo zijn er 14 verschillende loonklassen en loon naar prestatie, premiestelsel enz. Het is dus niet zo, dat deze of gene staatsambtenaar in leidende functie zijn machtspositie misbruikt om zich te vrijken, ook is de uitbuiting van de arbeiders door zulke methoden niet zo maar tot algemene regel geworden, die zich doorgezet heeft, omdat de leidende bureaucratie verworden is; het is een systeem, dat bewust toegepast wordt. Alle leidende functionarissen van de staat, die met de productie te maken hebben, worden er toe aangezet de arbeiders uit te buiten, hun inkomsten stijgen, naarmate ze de arbeiders scherper uitbuiten.

Dit systeem van uitbuiting drukt zijn stempel op de maatschappelijke verhoudingen in Rusland. De nieuwe heersende klasse, de staatsbureaucratie verrijkt zich meer en meer en de kloof tussen de uitgebuite en de heersende klasse wordt dieper. Ook de oorlog heeft daarin geen verandering gebracht; integendeel, na de oorlog zet zich dit proces in versterkte mate door. Om dit aan te tonen, halen we er gedeelten aan uit het artikel „Staat naar verdienste” verschenen in „t Venster” nummer 3, uitgegeven door de Amerikaanse, Engelse en Nederlandse voorlichtingsdiensten.

In het begin van dit artikel wordt uit een rede van Stalin geciteerd: „Om de industrie op peil te brengen, is een salarisschaal nodig, die verschil maakt tussen

vakman en ongeschoolde.... Bij het vaststellen van het loon moet gevraagd worden welk werk er verricht is, niet wat de arbeider nodig heeft.” Stalin had deze rede in 1931 gehouden om de grondbeginselen te formuleren van de Russische economische politiek.

„Sedertdien hebben Russische economie en regeringspersonen de lof van het onderscheid maken gezongen, en de economische gelijkschakeling bespot als het product van bourgeois conservatisme. Het officiële handboek over de arbeidswetgeving, dat even voor het uitbreken van de oorlog door de Sowjet-regering was uitgegeven, noemt de eis van gelijkheid de grootste vijand van het socialisme.... En professor M. N., de bekende propagandist, vat de filosofie van Sowjet-Rusland samen met de woorden: „Socialisme betekent differentiatie.” In de practijk gaat men in de industrie nog verder dan deze theorieën. Beloften van economische beloningen en bedreigingen met economische straffen, liggen ten grondslag aan een systeem, waarin aandeel in de winst en een prikkel tot grotere inspanning consequenter wordt doorgevoerd dan in enig ander land ter wereld.

... In de laatste jaren voor de oorlog werd door een ongeschoolde Russische werkman aan de lopende band 125 roebel per maand verdiend, zeg 1.500 roebel per jaar, wat in koopkracht gelijk staat met 600 dollar, ongeveer 1000 gulden. De directeur, de hoofdingenieur, de administrateur en dergelijke mensen verdienden 24.000 tot 36.000 roebel al naar gelang ze waard waren.... Nog interessanter dan de omvang van het inkomen van den Russischen industrieel is het feit, dat het slechts gedeeltelijk bestaat uit zijn salaris. Hij ontvangt bovendien aandeel in de winst. Van een inkomen van 24.000 tot 36.000 roebel, dat de Russische fabrieksdirecteur voor de oorlog ontving, was ongeveer de helft salaris. De rest was aandeel in de winst. Daar alle prijzen in Rusland door de regering worden vastgesteld, betekent verlaging van de productie-kosten of verhoging van de productie zelf, automatisch meer winst voor de fabriek. Het aandeel in de winst is dan gewoonlijk in de vorm van een tantième wegens verhoogde productie. Voor de Duitse inval kregen de directeur, de hoofdingenieur en diens onmiddellijke ondergeschikte een tantième, dat hoger werd, naarmate

GEEF dit blad na lezing aan uw kameraden!
SPREEK met hen over de inhoud. Maak ze ook abonné!

ze de productiekosten wisten te verlagen. Ze ontvingen een toeslag op hun salaris naarmate ze de productie-kosten wisten te verlagen. Ze ontvingen een toeslag op hun salaris naarmate ze de productie wisten te verhogen b.v. 4 % bij een productie-verhoging van 1 %, 8 % voor een toename van 2 % enz.

Maar geld is slechts een onderdeel — en dikwijls het minst belangrijke onderdeel — van het inkomen van een Russische industrieel. Hij ontvangt bovendien een grote beloning in goederen en diensten, vaak veel meer, dan in een arm land voor geld verkrijgbaar zou zijn.

Hoogere employé's hebben vrij wonen, ze krijgen een auto en een gratis chauffeur; ze wonen met hun gezin tegen een nominaal bedrag in een eerste klas hotel als ze vakantie nemen; af en toe kunnen ze uit speciale magazijnen tegen zeer lage prijzen goederen bekomen, die elders niet te krijgen zijn; ze betalen weinig of geen belasting, ze hebben vrij reizen op de trein en nog verschillende andere emolumenten.

Nog belangrijker is het feit, dat de kinderen van hogere employé's samen met die van hogere regeringsambtenaren en gestudeerde personen, de voorrang genieten, wanneer het aankomt op hoger onderwijs. In de praktijk kan men zelfs zeggen, dat het een monopolie is. Reeds in 1938 waren meer dan de helft van de studerenden de kinderen van leidende industrielen of hogere overheidspersonen. Minder dan 10 % kwam van het platteland, hoewel zelfs nu de boerenbevolking nog meer dan 50 % van de bevolking van Rusland uitmaakt.

... Sedert de oorlog is de bevoorrechte positie van den leider in de Russische industrie nog gunstiger geworden dan voorheen.

Op het ogenblik staat het gemiddeld maandloon van de Russische arbeider op 600 roebels, minder dan 20 % van wat het in 1938 was. Maar de directeur of ingenieur, die voor den oorlog 1500 roebels per maand ontving, krijgt nu 10.000 of meer. Tantièmes zijn nog sterker gestegen, reeds in het voorjaar van 1942 werden er aan de bedrijfsleiders in de fabrieken z.g. Stalin-tantièmes uitbetaald van 50.000 tot 100.000 en zelfs 150.000 roebels. De Russische pers maakt tegenwoordig vrijelijk melding van Sovjet-miljonairs."

Het hierboven geciteerde spreekt voor zichzelf. We kunnen er uit leren, dat de nieuwe heersende klasse in Rusland haar macht gebruikt om de loonarbeiders uit te buiten, zeker in niet mindere mate dan dat in de overige wereld gebeurt. Het Rode Leger, dat zij kommandeert, zal daarom ook niet het instrument zijn, waarmee de arbeiders van de andere landen uit de loonslavernij worden bevrijd.

De nieuwe rechten van de mens

Het is nu ongeveer 150 jaar geleden, dat de burgerij in de Franse revolutie haar macht vestigde. Voor die tijd had „de nijvere burgerij" feitelijk geen maatschappelijke rechten, doch alleen plichten. En deze bestonden daarin, dat ze had te zorgen voor de rijkdommen, die de heersers van adel en geestelijkheid verbrasten. Maar geen klasse laat zich op de duur onderdrukken, als ze zich bewust wordt, dat de uitbuitende machten eigen ontplooiing in de weg staan. En voor de „derde stand" was dit zeker het geval. De ontwikkeling van de werktuigen en de natuurwetenschap hadden handel en nijverheid krachtig uitgebreid, terwijl de betere transportmiddelen krachtige prikkels waren voor de uitbreiding van de warenproductie. Voor de nieuwe klasse, die met eigen werktuigen arbeide, gold het nu, ook het volle rendement van die werktuigen te krijgen. Nieuwe uitbouw der productiemiddelen, dat is de nieuwe uitbouw van winstmogelijkheden, was de drijvende kracht. Eenheid van munten, van maten en gewichten, het opheffen van tollent, het aanleggen van water- en landwegen, het aanleggen van navens waren nood-

zakelijke voorwaarden. Daarom streefde de nieuw opkomende bezittende klasse naar het beheersen van de staatsmacht. Het beheer over het arbeidsproces in het eigen bedrijf was niet voldoende, maar het moest aangevuld worden met de wetgeving voor de gemeenschappelijke belangen van de „burgerij".

DE PARASITAIRE KLASSE

De nieuwe macht van de burgerij werd in de grondwet vastgelegd als „de rechten van de mens", die de beginselverklaring van het individualisme genoemd kunnen worden. Alle mensen waren voor de wet gelijk, ieder kon wettelijk tot alle ambten in het maatschappelijk leven opstijgen. Iedereen had het recht om schatrijk of straatarm te worden. Vrijheid en gelijkheid voor iedereen was de leuze. Het was de vrije wedstrijd van allen tegen allen, het was de „liberale" maatschappij. Ieder voor zich, God voor ons allen.

Het staat vast, dat deze onderlinge concurrentie tot een ongekende ontwikkeling der tech-

niek heeft gevoerd en tot een volkomen omwenteling van alle maatschappelijke verhoudingen in heel de wereld. Maar of het tot groter geluk van de mensen heeft bijgedragen, is nog de vraag. Want de vrijheid en gelijkheid voor allen bleek in de praktijk te leiden tot het vormen van de huidige klasse-maatschappij. Een parasitaire klasse voedt zich uit de slavernij van miljoenen. Crisissen en oorlogen teisterden de wereld. Miljoenen mensen leven in directe hongersnood, terwijl de techniek voor allen een rijk bestaan zou kunnen verzekeren. De arbeiders staan te midden van een machtige techniek, maar ze mogen zich daarmee niet bemoeien, omdat de arbeidsmiddelen niet van hen zijn.

Het grote vraagstuk van de komende tijd is daarom het beheersen van de maatschappelijke productiekrachten door de werkende mensheid. De natuurkrachten zijn in de techniek zo ver onderworpen, dat het menselijk bestaan rijkelijk verzekerd is. Maar ze werken in de maatschappij als vernietiging. De productiekrachten moeten nu maatschappelijk gericht, maatschappelijk beheerst worden. En dat is geen vraagstuk van de werkers in laboratorium, de ingenieurs of andere intellectuelen, maar van de gewone bevolking in haar brede miljoenmassa.

Op het ogenblik staat het land van de grote

Franse revolutie opnieuw voor het opstellen van een nieuwe grondwet. En nu is het kenmerkend, dat daarin het allesbeheersende vraagstuk van het maatschappelijk beheer der productiekrachten, niet behandeld wordt. Wij zijn van mening, dat het er niet in behandeld kan worden. Want zolang het kapitaal regeert, is dat beheer door de arbeidende bevolking onmogelijk. Het ene sluit het andere uit.

Lege reclame-dozen

In de nieuwe grondwet vinden we weer de oude „rechten van de mens" uit het individualistische tijdperk geformuleerd, die juist tot de diepe vernij van de werkende bevolking hebben geleid. Alle mooie woorden, die we er in vinden, zijn niet anders dan lege frasen gebleken, die de macht van de bezittende klasse uitdrukken, maar voor de arbeiders niets dan lege reclame-verpakking is. Dit bedrog wordt de Franse arbeiders-klasse als nieuwe waarheid voorgesteld. De tegenwoordig regerende machten in Frankrijk weten echter heel goed, dat de bevolking in het praktische leven niet veel vruchten van de „rechten van de mens" heeft geplukt en daarom wil men toch in de grondwet nog enige zinnen plaatsen, om de werkingen van het kapitalisme te verzachten. Zo wordt dan als „nieuwe recht" nog toegevoegd: het recht op gezondheid, op arbeid, op rust en ontspanning. Iedereen ziet,

dat dit niets te maken heeft met het eigenlijke probleem, waar het nu om gaat. Dan wordt als „nieuw recht van de mens" de formule opgenomen: bescherming tegen overheersing door economische machten. Heeft ook al niets met het brandende vraagstuk van het beheersen der maatschappelijke productiekrachten te maken. Integendeel bevestigt het uitdrukkelijk de handhaving van de kapitalistische economische machten. De macht van het kapitaal wordt opnieuw in de grondwet vastgelegd. Verder vinden we als „nieuwe rechten van de mens" vermeld, recht van medebeheer der ondernemingen. Hoe dit medebeheer er praktisch uit zal zien, kunnen we in de grondwet niet vinden, omdat daartoe een aparte wet uitgewerkt moet worden. We hoeven ons er echter geen illusie's over te maken, omdat het niet meer kan worden dan het medebeheer van een onderneming, om de winst van het bedrijf te verzekeren. Met het beheersen van de productiekrachten door de arbeidende bevolking heeft het niets te maken. Het „nieuwe recht" van bescherming tegen uitbuiting is zeker wel berekend op vergaande onnozelheid van de arbeidende bevolking. Moet dat beduiden; dat uitbuiting niet meer mag plaats vinden? Klaarblijkelijk niet, want aandelen, grondrente, staatsobligatie's, worden helemaal niet afgeschaft. En dat zijn toch verschillende vormen, waarin de uitbuiting zich, naast andere methoden, voltrekt. Deze „bescherming tegen uitbuiting" is daarom grof bedrog, want de heren, die dergelijke frasen in elkaar draaien, hebben van aandelen en zo heus wel verstand.

Rol der Communistische Partij van Frankrijk

De vraag doet zich voor, waarom men juist nu met een dergelijke grondwetwijziging in Frankrijk komt. En we geloven, dat de reden daarvan niet ver te zoeken is. Frankrijk verkeert op het ogenblik in een hopelooze ontreding. De verarming is, zoals trouwens over de hele wereld, ontzettend en de bezittende klasse moet alle zinnen bijzetten, om de verloren gegane rijkdommen nieuw op te bouwen. Ze moet nieuwe kapitalen vormen. De bezittende klasse heeft echter weinig crediet bij de arbeiders en daarom vindt ze het lang niet kwaad, dat nu een serie Stalinistische leiders in de regering zit, om de bevolking tot nieuwe arbeid aan te sporen. En deze zijn daartoe maar al te bereid, waarbij ze zich van verschillende methoden bedienen. Een van de methoden is het werken met mooie woorden, zoals de „nieuwe rechten van de mens", waarbij een vacantieregeling en dergelijke in uitzicht gesteld wordt, of waar men spreekt van „bescherming tegen uitbuiting". Een andere methode is het breken van stakingen, waar deze onverhoopt uitbreken. Zo ging de Stalinistische leider Thorez naar de stakende kolonwerkers in Noord-Frankrijk, waar hij hen bezwoer het werk weer op te vatten, omdat de productieslag gewonnen moest worden, „zoals we de oorlog gewonnen hebben". De Stalinistische partij heeft daarmee dezelfde rol op zich genomen, die de sociaaldemocraten na de 1ste wereldoorlog hebben vervuld, n.l. het zoveel mogelijk voorkomen van iedere revolutionaire beweging. Zoals de sociaaldemocratie in 1918 de redder van de bezittende klasse was, zo is de Stalinistische partij dat nu na de 2de wereldoorlog.

Terminste; ze wil dat zijn. Of dat zal lukken is een andere vraag. Want het is zeker, dat zich in de komende jaren belangrijke veranderingen in het maatschappelijke leven gaan voltrekken onder de druk van de nood. In een groot deel van Europa en in bijna heel Azië staat een afschuwelijke hongersnood voor de deur, terwijl de verbeteringen, die nu voor de massa's in uitzicht zijn gesteld, zullen uitblijven. Ze kunnen zich gelukkig prijzen, als hun levenspeil zich in de komende jaren bij harde arbeid niet onder het peil van de vroegere werklozen beweegt. Dat wil zeggen, dat de uitbuiting niet afneemt, maar enorm gaat groeien in de komende tijd. Grote klassenstrijden zijn daarom in de naaste jaren zelfs met de bedrieglijkste leuzen niet te vermijden. Op zulke bewegingen moeten we bedacht zijn. En daarbij geldt in de eerste plaats, in hoeverre het bewustzijn leeft, dat het grote probleem zit in het maatschappelijk beheer der productiemiddelen door de bevolking zelf.

GREPEN uit de Revonnaire Literatuur

Fragmenten uit „De Druiven der Gramschap", door John Steinbeck, uitg. van Holkema en Warendorf, Amsterdam.

Die boek beschrijft hoe de boeren in Oklahoma (V.S.) door de grote kapitaalmaatschappijen van hun grond verjaagd worden, en naar het Westen, naar Californië trekken, o.a. aangetrokken door verleidelijke reclamebiljetten. De trose zelfstandige kleine boeren worden zwervers, paria's. Hun aantal is enorm, hun ellende verschrikkelijk. De honderdduizend boerenfamilies, veranderen in één grote familie met dezelfde noden en dezelfde zorgen. De solidariteit groeit daaruit. Het onderstaande citaat vertelt van het ontstaan van het grootgrondbezit in Californië.

Eens behoorde Californië aan Mexico en het land aan Mexicanen; en een horde in lompen gehulde, koortsachtig begeerte Amerikanen stroomde binnen. En zo groot was hun honger naar land, dat zij het land namen, dat ze Sutters land stalen en Cuerrero's de concessies namen en die schonden en zich er kwaad over maakten en er ruzie om maakten, die woeste hongere mannen; en ze bewaakten met geweren het land, dat ze gestolen hadden. Ze richtten huizen op en schuilen, ze ploegden de aarde om en plantten gewassen. En deze dingen waren bezit, en bezit was eigendomsrecht.

De Mexicanen waren zwak en leefden te weelderig. Ze konden geen weerstand bieden, omdat ze niets op de wereld even fel begeerden, als de Amerikanen land begeerden. Toen, na een tijd waren de nederzetter's geen nederzetter's meer, maar eigenaars, en hun kinderen groeiden op en hadden kinderen op dat land. En de honger was van hen weggegaan, de dierlijke honger, de knagende, verscheurende honger naar land, naar water en aarde en de goede hemel er boven, naar het groene, welig groeiende gras, naar de zwellende wortels. Ze bezaten dit alles zo volledig, dat ze er niets meer van wisten. Ze hadden niet meer de laag-verseurende begeerte naar een vruchtbare hectare en een glanzende ploegschaar om mee te ploegen, naar zaad en een windmolen die zijn wieken door de lucht joeg. Ze stonden niet meer in het donker op om het eerste gekwetter van de slaperige vogels, en den morgenwind om het huis te horen, terwijl zij op het eerste licht wachtten om naar buiten te gaan naar de bemide grond. Deze dingen waren verloren, er gewas werd berekend in dollars, en land werd gewaardeerd volgens de kapitaalinvestering plus interest, en oogsten werden gekocht en verkocht, voordat ze geplant

waren. Toen waren misoogst, droogte en overstroming niet langer kleine noden binnen het leven, maar eenvoudig geldverliezen. En al hun liefde was aangelengd met geld, en al hun onstuimigheid verflauwde tot interest, tot ze helemaal geen boeren meer waren, maar kleine winkeliers in gewassen, kleine fabrikanten, die verkopen moesten, voor ze kunnen fabriceren. Toen verloren die boeren, die geen goede winkeliers waren, hun land aan goede winkeliers.

Hoe knap, hoe vol liefde een man ook zijn kon met aarde en het kweken van gewassen, hij kon zich niet staande houden, als hij niet ook een goed winkelier was. En naarmate de tijd verstreek, bezaten de zakenmannen de boerderijen, en de boerderijen werden groter, maar er waren er minder.

Nu werd het boerenbedrijf een industrie, en de eigenaars volgden het voorbeeld van Rome, hoewel ze het niet wisten. Ze importeerden slaven, hoewel ze hen geen slaven noemden. Chinezen, Japanners, Mexicanen, Filippijnen. Die leven van rijst en bonen, zeiden de zakenmannen. Die hebben niet veel nodig. Ze zouden niet weten, wat ze met goede lonen moesten doen. Kijk maar eens hoe ze leven. Kijk maar eens wat ze eten. En als ze lastig worden, dan deporteer je ze. En aldoor werden de boerderijen groter en de eigenaars minder in aantal. En er waren nog maar armzalig weinig boeren op het land. En de geïmporteerde slaven werden geslagen en bang gemaakt en kregen zo weinig te eten, dat sommige weer naar huis gingen, en anderen werden weerbarstig en werden gedood of uit het land verdreven. En de boerderijen werden groter en de eigenaars minder in aantal.

En de gewassen veranderden. Vruchtbomen namen plaats in van graanvelden en groenten, om de gehele wereld te voeden, op den grond onder de bomen: sla, bloemkool, artisjokken, aardappelen, „buk"-gewassen. Een man kan staan om een zeis te gebruiken, of een ploeg of een hooivork; maar hij moet zich bukken als een insect tussen de rijen sla kruipen, hij moet zijn rug buigen en zijn lange zak trekken tussen de rijen katoen, hij moet als een boeteling op zijn knieën gaan over een bloemkoolpad.

En toen kwam het zo ver, dat de eigenaars niet meer op hun boerderijen werkten. Ze waren boeren op papier; en ze vergaten het land, de geur en het gevoel ervan en herinnerden zich alleen, dat ze het bezaten, herinnerden zich alleen wat ze er aan verdienden en wat ze er op verloren. En sommige boerderijen werden zo groot dat één man ze zelfs niet meer bevatten kon, zo groot, dat er hele legers boekhouders nodig waren om interest en winst en verlies bij te houden; chemici voor bodemonderzoek, voor bodemverbetering; onderbazen om er op te letten, dat de bukkende mannen zich langs de rijen voortbewogen zo snel als het materiaal van hun lichaam kon verduren. Dan werd zo'n boer werkelijk een winkelier en hield een winkel. Hij betaalde de mannen, en verkocht ze levensmiddelen, en nam het geld terug. En na een tijd betaalde hij de mannen helemaal niet en bespaarde zich de moeite van het boekhouden.

Die boerderijen gaven levensmiddelen op credit. Een man werkte en at, en als het werk klaar was, merkte hij soms, dat hij de maatschappij geld schuldig was. En de eigenaars werkten niet alleen niet meer op de boerderijen, velen van hen hadden zelfs nooit de boerderijen gezien, die zij bezaten.

En toen werden de uit hun bezit gestootenen naar het Westen getrokken, uit Kansas, Oklahoma, Texas, New Mexico; uit Nevada en Arkansas kwamen families, stammen, door het stof verjaagd, door de tractoren verjaagd. Wagenladungen, karavansen dakloos en hongerig; twintigduizend en vijftigduizend en honderdduizend en tweehonderdduizend. Ze kwamen over de bergen aangezet, hongerig en lusteloos — rusteloos als mieren, heer en weer rennend om werk te vinden — om op te tillen, te duwen, te trekken, te plukken, te snijden — alles, iederen last, te dragen, om aan eten te komen.

... En de uit hun bezit gestootenen, de landverhuizers, stroomden Californië binnen, tweehonderdvijftigduizend, en driehonderdduizend. Achter hen gingen nieuwe tractoren over het land en de pachters werden met geweld verdreven. En nieuwe golven waren onderweg, nieuwe golven van de uit hun bezit gestootenen en de dak-

lozen, verhard, vervuld van één doel, en gevaarlijk.

... En de grootgrondbezitters, die hun land bij een omwenteling moesten verliezen, de grootgrondbezitters, die de geschiedenis tot hun beschikking hadden en ogen om geschiedenis te lezen en het grote feit weten: als bezit zich in te weinig handen ophooft, wordt het weggelaten. En dat feit, dat er mee samengaat: als de meerderheid van het volk honger heeft en kou lijdt, zullen zij met geweld nemen, wat ze nodig hebben. En het kleine, schreeuwende feit, dat door de hele geschiedenis heenklinkt: onderdrukking leidt alleen tot het versterken en het zich verenigen van de onderdrukten. De grootgrondbezitters negeerden de drie kreten der geschiedenis. Het land kwam in minder handen, het aantal uit hun bezit gestootenen vermeerde, en iedere poging van de grootgrondbezitters was gericht op onderdrukking. Het geld werd besteed aan wapenen, aan gas om de grote bezittingen te beschermen en spionnen werden rondgezonden om het mompelen over opstand op te vangen, zodat het uitgetrapt kon worden. De veranderde economie werd genegeerd, plannen voor de verandering werden genegeerd, en alleen middelen om opstand te onderdrukken werden overwogen, terwijl de oorzaken voor een opstand voortduurden.

De tractoren, die mensen uit hun werk verdrijven, de ceintuurbanden, die vrachten vervoeren, de machines, die produceren, alles werd vermeerderd, en er draafden hoe langer hoe meer gezinnen over de groote wegen, op zoek naar kruimels van de grote bezittingen, begeert naar het land naast de weg. De grootgrondbezitters vormden combinaties ter bescherming en zij kwamen bijeen om middelen te bespreken om vrees aan te jagen, te doden, te gassen. En steeds waren zij bang voor een aanvoerder — driehonderdduizend — als zij ooit in beweging komen onder één leider — dat is het einde. Driehonderdduizend, hongerig en ellendig, als zij ooit zichzelf kennen, zal het land van hen zijn, en het gas, alle geweren op de hele wereld zullen hen niet tegen houden. En de grootgrondbezitters, die door hun bezittingen zowel meer als minder dan mensen geworden waren, snelden hun ondergang tegemoet, en gebruikten alle middelen die op de lange duur hen zelf ten onder zouden brengen. Alle kleine middelen, ieder geweld, iedere overval op een Hooverville, iedere hulp-scherf, die met grote passen door een have-loos kamp stapte, verschoof de dag een klein beetje en amedeerde de onvermijdelijkheid van die dag.

Het A.N.J.V. ontmaskert zichzelf

De Nederlandse jeugdbeweging maakt een ernstige crisis door. Met de opkomst van de arbeidersbeweging in het jonge kapitalisme ontwaakte ook in de jongeren een drang naar vrijheid, zelfstandigheid en organisatie. De Zaaier, K.G.O.B. en J.G.O.B. zijn o.a. destijds de eerste organisatie van het meest strijdbaar deel van de jeugd geweest. Zelfstandigheid van de organisatie, onafhankelijkheid van ouderen, strijd tegen oude vormen en gedachten, het zelf zoeken naar levenswaarden en in het algemeen een grote belangstelling voor de bevrijdingsstrijd van de arbeidersklasse waren haar symptomen.

Veel daarvan ging verloren, naarmate de arbeidersbeweging de weg van het reformisme betrad. Haar verburgerlijking werkte ook remmend op de opstandige jeugd en bovendien gingen de grote politieke en economische organisaties steeds meer een beslissenden invloed uitoefenen op wat jeugdorganisatie werd genoemd. De nieuwe structuur van het kapitalisme versterkt de drang van bovenaf om de jeugd in haar banen te leiden. De overheid en de politieke partijen pogen de jeugd aan zich te binden. Als zodanig moet ook de N.J.G. (de Nederlandse Jeugd Gemeenschap) worden gezien, die de jeugdorganisaties wil samenbundelen op nationale en burgerlijke grondslag. Het na de oorlog ontstane A.N.J.V. („Algemeen Nederlands Jeugd Verbond“)

De lezers van „Spartacus“ weten, dat de communistenbond in haar opvatting over de organisatie van de klassenstrijd radicaal van alle andere groeperingen in Nederland verschilt. Niet alleen staan wij lijnrecht tegenover een groepering als „De Partij van de Arbeid“ en andere soortgelijke organisaties, die van klassenstrijd niets meer willen horen, maar bijna even diep is de kloof die ons scheidt van b.v. de „Revolutionair Communistische Partij“, de uitgeefster van „De Tribune“ (de vroegere „Rode October“). Deze verschillen betreffen niet in de laatste plaats de opvattingen omtrent taak en wezen van de partij. Hun eigenlijke bron ligt echter dieper; want het verschillende standpunt ten aanzien van de partij vloeit voort uit een geheel verschillend inzicht in de ontwikkeling en de organisatie van de klassenstrijd en in de organisatie van een communistische samenleving.

Achter ons ligt een periode van ontwikkeling van het kapitalisme, waarin dit stelsel min of meer „geordende“ toestanden kon scheppen, waarin ook voor den arbeider levensmogelijkheden bestonden, al waren die dan ook zeer beperkt. In elk geval was de klassenstrijd tijdens deze periode voor een groot deel gericht op de verbetering van de positie der arbeiders binnen het raam van het kapitalisme, op reformistische doeleinden dus. Slechts enkele malen laaide zij hoger op, tot een

dat zich tot nu toe niet bij de N.J.G. aansloot, er zelfs niet wordt toegelaten, werd reeds eerder terecht gesignaleerd als een mantelorganisatie van de C.P.N., die er natuurlijk belang bij heeft ook een deel van de jeugd te binden. Dat zij van de N.J.G. geen deel uitmaakt, moet natuurlijk voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan de afgezonderde positie, die de C.P.N. door haar pro-Russische ingesteldheid inneemt.

JEUGDBEWEGING

De candidaatstelling voor de Tweede Kamer door het A.N.J.V. van zijn voorzitter Fred. Schoonenberg op de lijst van de C.P.N. stelt ondanks alle daaromheen geweven smoesjes de positie van de jeugdorganisatie klip en klaar. Kiezersvangst, kiezersbedrog, het zijn dingen waarover zich nie aand eigenlijk nog verwondert.

Wanneer het Vrije Volk meent, dat Vorrink zich voor de aanvang van de verkiezingsactie door zijn geneesheer heeft laten onderzoeken of er nog Physieke na-

OVER HET VRAAGSTUK VAN DE PARTIJ

strijd met de gehele macht in de maatschappij als inzet.

De sociaal-democratie, speciaal in de periode van de Ite Internationale, was de meest zuivere belichaming van deze reformistische tendens. Zij werd dan ook de grote partij en haar invloed, ook op het denken der arbeiders, was enorm. De vlakking van het marxisme, in de theorieën der sociaal-democratische leiders, paste volkomen bij de reformistische praktijk. Aan de andere kant werd toch ook de leus van het socialisme niet geheel aan de kant gezet. De oude tradities werden niet geheel opzij geschoven, zij werden alleen van een nieuwe inhoud voorzien, op dezelfde wijze waarop b.v. het Christendom de oude Heidense gebruiken in Christelijke plechtigheden omtoverde.

De praktijk van het reformisme bestond hierin, dat men het particuliere kapitaal door wetgeving en organisatie in zijn vrijheid van uitbuiting binnen zekere perken trachtte te houden. Partij en vakbeweging hadden in dit opzicht een belangrijke taak; uiteindelijk moest de waarborg voor het handhaven der resultaten echter liggen bij de staat. Zo beschouwde de sociaal-democratie het als een van haar belangrijkste doeleinden, grote invloed of zelfs het overwicht te krijgen in het parlement om zodoende haar stempel te kunnen drukken op de wetgeving.

De toenemende concentratie van het

delige gevolgen van zijn verblijf in een concentratiekamp zijn overgebleven, die hem tot voorzichtigheid manen, dan is dit bericht een goedkope, banale speculatie op kiezersvangst.

Maar wanneer het A.N.J.V. eerst een verzoek richt tot de onderscheidene partijen om ook het jeugdelement op hun candidatenlijsten te vertegenwoordigen en dan later komt met het smoesje, dat het als niet-politieke-organisatie ingaat op het aanbod van de C.P.N. om een eigen man op de C.P.N.-lijst te plaatsen, dan is dit een misselijk gekronkel en een poging tot kiezersvangst van de nieuwe jonge kiezers. Immers, Fred. Schoonenberg stemmen, is op de C.P.N. stemmen.

De jongeren van thans hebben vanzelfsprekend een verlangen naar organisatie. Maar in hun pogen om daartoe te komen, moeten zij de oude gevallen draad weer opnemen. Drang tot zelfstandigheid, zelfstandig onderzoek, eigen plaatsbepaling, zullen in de verhoudingen van nu, waar staat en partij gereed staan hen in een keurslijf te persen, voorop moeten gaan. Het is daarom verheugend, dat toch hier en daar zoals in Zuid-Limburg het pogen om tot een eigen onafhankelijke arbeidersjeugdbeweging te komen, valt te constateren.

Wij wekken de jongeren op dit proberen overal met hun volle kracht te ondersteunen en alles in het werk te stellen, dat die verspreidliggende pogingen worden versterkt door het vormen van een landelijke federatieve vorm van samenwerking.

kapitaal, door Marx aangetoond, was het uitgangspunt van de „theorie“, die de reformistische praktijk moest rechtvaardigen. Want vanuit dit gezichtspunt kon men bewijzen, dat de staat steeds groter invloed op de productie zou moeten krijgen; in haar opvattingen over nationalisatie en regeling van de economie door de staat, van plan-economie, was de reformistische arbeidersbeweging de burgerlijke partijen ver vooruit. Zij betoogde de noodzaak van deze maatregelen, vele jaren vóórdat de bourgeoisie gedwongen was er een begin van uitvoering aan te geven. Het is dan ook geen wonder, dat in de huidige periode van kapitalistische organisatie door de staat, juist de reformistische arbeidersbeweging de leiding op zich neemt.

Maar onverbreekelijk verbonden aan deze politiek is de opvatting, dat deze organisatie van de productie door de staat, mits onder sociaal-democratische leiding, hetzelfde is als socialisme. De staat gold immers in de opvattingen der sociaal-democratie als de vertegenwoordiger van het volk. De democratische keuze van zijn organen was hiervoor de waarborg. En „het volk“ zou, juist door de steeds voortdurende concentratie van het kapitaal en de daaraan verbonden verkleining der bezittende klasse, steeds meer gelijkbeduidend worden met „het werkende volk“. De concentratie van het kapitaal zou dan automatisch moeten leiden tot het socia-

het volk“ maar zoveel dat het sociaal-democratische leiders in de rege-

met te zeggen, dat deze theorie niets meer gemeen met marxisme, dat zij evenzeer in strijd is met de latere, gerijpte opvattingen van Marx als met zijn vroegere uit de tijd van het „Communistisch Manifest“. Want ook al gaat deze theorie uit van de door Marx ontdekte concentratie van het kapitaal, zij laat geen ruimte voor de klassenstrijd, die het raam van het kapitalisme doorkreekt. Het kapitaalbezit wordt niet ontgeld. In tegendeel, de sociaal-democratie kon slechts bestaan dank zij haar „samenwerking“ met (lees: onderwerping aan) het kapitaal, een „samenwerking“, die zij zelfs bij het losbarsten van de Eerste Wereldoorlog niet kon verbreken. En zo moesten de arbeiders in de strijd voor het naakte leven ook tegen deze sociaal-democratie in verzet komen.

Voorlopig gold dit verzet echter in hoofdzaak de reformistische praktijk: het deelnemen aan de oorlog, het ondersteunen van de kapitalistische uitbuiting. Grote delen van de arbeidersklasse stelden de eis van de onmiddellijke vrede zonder annexatie en zelfs van de nationalisatie van de productie en de onteigening van de bezittende klasse zonder enige schade-loosstelling. Deze eisen schenen wel heel radicaal in vergelijking met het sociaal-democratisch programma, maar toch betekenden zij nog geen principiële breuk hiermee. Want ook volgens deze eisen moest de gehele macht in de maatschappij worden gelegd in handen van de staat, d.w.z. van de politieke partij. De nieuwe partijen, die in deze strijd ontstonden, met als belangrijkste vertegenwoordiger de in de Derde Internationale georganiseerde „Communistische Partij“ trachtten dan ook een grote massa van aanhangers onder hun leiding te verenigen, om langs deze weg zelf tot heerschappij te komen. Het enige verschil met de sociaal-democratie was, dat deze aanhangers van de „Communistische Partij“ nu niet alleen werden opgeroepen tot steun van de partij bij de verkiezingen voor het parlement, maar ook tot gewelddadige acties. De leiding van de strijd en de uiteindelijke macht moest echter volgens deze opvatting liggen bij de revolutionaire partij.

De opvatting van Lenin, dat de grote massa der arbeiders zich nooit zelfstandig boven een „trade-unionistisch“, d.w.z. reformistisch bewustzijn kan verheffen en dat het revolutionair bewustzijn alleen van buiten af in de klasse kan worden gebracht, is ook de opvatting van de partijen der 3e Internationale. Zij bestrijden ieder streven van de arbeidersklasse tot zelfstandigheid tegenover en onafhankelijkheid van de partij als anarchistisch, zij roepen de mogelijkheid van spontane, d.w.z. niet door de partij bevolen acties, w.k.w. kenschetsen de arbeidersraden, wanneer deze zich niet aan de leiding van de partij onderwerpen als „centrales der ver-

schil tussen de opvattingen van de 3e Internationale in de tijd van haar opkomst en de tegenwoordige „Leninisten“, zoals b.v. de „Revolutionair Communistische Partij“, die bij het ten doop houden van haar blad „De Tribune“ nog eens uitdrukkelijk verklaarde de oude, volgens haar revolutionaire tradities van de jonge Komintern te willen voortzetten.

„Spartacus“ neemt in dit opzicht een geheel ander standpunt in. Wij hebben uit de ontwikkeling van het moderne kapitalisme en uit het verstikken van de Russische Revolutie door de dictatuur van de Partij, de les getrokken, dat het streven naar macht door een partij niet tot het communisme, maar alleen tot staatskapitalistische uitbuiting kan leiden. Wij stellen de spontaniteit van de massa-actie in in het middelpunt, niet doordat wij de noodzaak van organisatie en voorbereiding niet zouden begrijpen, maar doordat wij deze zien als een taak van de arbeider zelf. Volgens ons is de revolutionaire partij niet geroepen, om de leiding in de strijd en de macht in de maatschappij aan zich te trekken, maar moeten deze functies door de arbeidersklasse zelf worden uitgeoefend, die zich voor dit doel organiseert in bedrijfsorganisaties en arbeidersraden. In onze ogen zijn de arbeidersraden dan ook niet de centrales der verwarring, maar de hoogste organisatorische uitdrukking van het revolutionair bewustzijn van de arbeidersklasse.

De vraag doet zich voor, of er in deze opvatting, waarin de leiding en de organisatie van de strijd, de organisatie van de communistische samenleving ook, geheel in handen ligt van de arbeiders zelf, nog ruimte kan zijn voor een revolutionaire partij. Deze vraag beantwoorden wij met een duidelijk ja. Zelfs achten wij de taak van deze partij niet kleiner, eerder groter, dan zij in de Leninistische opvatting was. Maar bovenal is deze taak anders. De Leninistische partijen wilden de massa's onder haar leiding verenigen, zij beschouwden zichzelf als de generale staf van de revolutie. Wij wijzen deze opvatting van de hand, want wij willen de zelf-organisatie van de arbeidersklasse. Dit laatste stelt echter hoge eisen aan het revolutionair bewustzijn van de arbeiders, zeer veel hogere eisen, dan in het verleden ooit zijn gesteld. En de taak van de partij zien wij vooral in het meewerken aan de verovering van dit bewustzijn door de klasse.

Wij staan echter niet als schoolmeesters tegenover de klasse; wijzelf moeten ons inzicht putten uit de strijd, die door de arbeiders wordt gevoerd. Maar de ervaringen uit deze strijd mogen niet worden vergeten; de arbeiders, die over de gehele wereld strijden tegen dezelfde vijand, moeten ook hun inzicht niet los van elkaar ontwikkelen. Hier moet de partij helpen, door de ervaringen van de strijd vast te leggen en theoretisch te verdiepen. Met deze enkele zinnen is de positieve taak van de partij natuurlijk nog lang niet voldoende omschreven. Daarom zullen wij er nog op terugkomen.

„VRIJ SPANJE“

Een onprettige vertoning.

Wat men uit overtuiging doet, daarvoor wenst men geen dank; als bewonderaars zich gedrongen voelen, je voor je belangloze politieke optreden te huldigen, dan wijst 'n revolutionair dat af. 'n Proletarische waardering van 'n medestrijder moet geheel tegengesteld zijn aan de methoden die de bourgeoisie toepast, om zijn „helden“ te vereren. Voldoende is het te weten, dat de kameraden naast je staan, je steunen en ... daarbij hun critiek op je werk niet voor zich houden!

Wat dan te zeggen van 'n vertoning, waarbij de ene vrouw, een Nederlandse, zich door de andere, een Spaanse, voor 'n arbeiderspubliek in het City-theater te Amsterdam, op het toneel vliegende woorden laat toevoegen, zich als 'n actrice laat blijmaken met 'n bloemstuk, ja, zich laat omhelzen! De inleiding door de ene gehouden, voor de te vertonen film „Het Hart van Spanje“, was al bijna even gekunsteld, van te voren in elkaar gezet, als de comédie, niet spontaan en bijna geheel gedeclameerd. De inhoud navenant: geen inzicht gevend over hetgeen de film eigenlijk in beeld brengt, geen woord over de oorzaken van de daar gevoerde „burgeroorlog“, geen enkele poging zelfs, om de belangrijke beweging in Spanje te plaatsen in het raam van de internationale verhoudingen; terwijl de film toch in hoofdzaak draait om de activiteit van de internationale brigade. Het enige positieve in de opzichzelf niet onverdienstelijke, declamatie was: de opwekking om 'n „daad“ te doen: te tekenen 'n petitioennement aan de Nederlandse regering. Daarin wordt er op aangedrongen om, samen met „de andere democratische regeringen“ de betrekkingen met Franco te verbreken. „De goede elementen in onze regering moeten door ons gesteund worden“. Die „daad“ zou er een-

Film

zijn van sociaal-democratische allure: géén arbeiders-initiatief, maar het vertrouwen op de „goede“ elementen in de kapitalistische staats-machinery, een vals vertrouwen. Een andere vertoning was er nog aan vooraf gegaan. Vertoning, omdat van tevoren was gesceneerd het staande aanhoren van het, op het orgel gespeelde, Republikeinse volk lied. De Spaanse liederen, die er op volgden, werkten als 'n heerlijk warm bad voor 'n verkleumd, maar het was alweer te veel en bij het tweede deel van het virtuoze orgelspel (te vak-technisch gespeeld door iemand, die met even groot gemak sentimenteel-burgerlijks en slechte jazz-musiek geeft) bleek het badwater al flauw-lauw geworden te zijn.

De film zelf, 'n smallfilm-product, bestaat uit twee delen, het eerste met begeleiding van 'n irriterende muziek, het tweede deel 'n feitelijke herhaling van het eerste met iets dragelijkere muzikale begeleiding. Het is ook hier weer alles „doodsverachting“ en „heldendom“ wat de klok slaat. „Dapper“ staan de Spanjaarden in de steden in de rij voor levensmiddelen, „dapper“ zijn de mannen aan het front, „dapper“ de verpleegsters en doktoren; „dapper“ laten de gewonde zich helpen. De films geven geen andere beelden dan we kennen uit andere oorlogs-producten. Afgezien van een paar aardige dansen van jonge arbeiders en wat typische foto's van Barcelona, konden deze opnamen ook buiten Spanje zijn gemaakt.

Al met al was deze herdenkingsochtend van de Spaanse Republiek op 14 April, slechts leerzaam, voor zover ook hier weer bleek dat verenigingen als „Vrij Spanje“, die niet uitgaan van de zelfwerkzaamheid van de arbeidersklasse, zich niet los kunnen maken van het imiteren van de bourgeoisie en de proletariërs afhouden van het vormen van eigen macht.

Dinsdag 23 April a.s.

Openbare Vergadering

in de zaal van P. de Jong,
Lange Marktstraat. Aanvang 8 uur.
Onderwerp: „Wat wil Spartacus?”

Wat ons Opviel

Doet Uw voordeel!

Aan een leeg winkelhuys op het Damrak te Amsterdam lezen we:

„Hier wordt gevestigd het Unilever-Voorlichtings-Instituut”.

Men zegt dat daar inlichtingen zullen worden verstrekt hoe beter zwart gemaakt kan worden.

Dank voor Bekassi-Socerabaja!

Een dagbladbericht meldt:

Aan het ontvangstdiner, dat de Nederlandse regering Lord Inverchapel aanbodt, heeft minister Schermerhorn hem en de Britse regering bedankt voor de hulp ons koninkrijk verleend in moeilijke omstandigheden.

De Keizer ging, de Generaals bleven.

Uit Parool van 3-4-46:

„Ik was soldaat”, verklaarde Keitel Woensdag voor het Tribunal te Neurenberg, „en ik kan zeggen, dat ik soldaat was uit overtuiging. Ik trachtte mijn werk zoo goed mogelijk en onvermoeibaar te verrichten”. Hij herinnerde er aan, dat hij in denzelfden geest gediend had onder den keizer, president Ebert van de Republiek van Weimar, Hindenburg en Hitler.

Die slaafse Duitsers!

Uit Parool van 10-4-46:

Het Noorsche „Kristeligt Dagblad”, meldt, dat Duitschers, die in Bergen bij den wederopbouw te werk zijn gesteld, staken. Zij maken aanspraak op loon voor hun arbeid.

Asperantistoj Atento!

Binnen enkele dagen verschijnt het 18de nummer van „Klasbatalo”, uitgave van de „Sovet-komunisti frakcio en SAT”. Dit is de eerste aflevering sedert het einde van de Tweede Wereldoorlog. De hoofdinhoud wordt gevormd door een vertaling van het „Inauguraal adres”, waaraan een kleine aankondiging vooraf gaat. In de toekomst zullen wij ook bijdragen publiceren van kameraden en groeperingen in andere landen, want „Klasbatalo” zal het karakter krijgen van een internationaal orgaan.

Wij wekken de Esperantisten, lezers van dit blad op, aan de verspreiding van „Klasbatalo” mee te werken, ook en vooral door middel van hun eventuele contacten in het buitenland.

Het correspondentie-adres is:

J. G. Leereveld, Prof. v. Reeslaan 4, Blaricum. Losse nummers zijn te verkrijgen aan dit adres of bij de administratie van „Spartacus”.

INDONESIË

Het Vrije Volk van 19 April meldt in drie regels:

„Bij botsingen in de omgeving van Bata-via zijn 70 extremisten door Nederlandse troepen gedood”.

Het zijn onze broeders, die de Nederlandse bourgeoisie vermoorden laat.

Het zijn „onze jongens”, die zich voor dit beschavingswerk naar Indonesië laten sturen! Intussen kan men op de mooie Veluwe ongestoord parlementeren!

KUNST UIT HET VERLEDEN

„Van Jan van Eyck tot Rubens”

Om onze positie in de maatschappij steeds beter te leren begrijpen, om daardoor ook onze medestrijders des te beter te kunnen wapenen, is het bestuderen van het heden volstrekt onvoldoende. Wij moeten weten hoe het er tijdens de productie-wijzen van vorige eeuwen uitzag, hoe daar de klasse-tegenstellingen lagen en hoe het kwam dat ze niet anders zijn konden. Het lezen van marxistische geschriften kan ons daarbij een heel eind helpen, maar het zien van beelden uit die vroegere tijden is daarvan een noodzakelijke aanvulling. En schilderijen zien kost nog altijd minder dan een plaatsje in de bioscoop....

Het beste zou zijn, dat hier een vakman aan het woord kwam, althans iemand, die speciale studie van kunstschilders-producten heeft gemaakt en die deze sociaal-critisch kan bespreken. Van de Spartacus-vrienden heeft zich zo iemand nog niet gemeld, daardoor moeten wij volstaan met een „leke-praatje”. En dat zal dan gaan over de tentoonstelling in het Rijksmuseum te Amsterdam van Jan van Eyck tot Rubens, dus over schilderijen van „Zuid-Nederlandse” meesters.

Om te zien, dat deze schilders inderdaad meesters waren in hun vak, behoeven we geen bijzondere voorlichting. Al dadelijk treffen ons de prachtige kleuren, het is alsof die stukken uit veertien- tot zestien- of zeventienhonderd, pas kortgeleden zijn gepenseeld. Wij zien het leven uit die tijd zo treffend en nauwkeurig uitgebeeld, als alleen de grootste kunstenaars dat verstaan. Kunstenaars in deze zin, dat zij, na vijf en tien jaren of vaak nog langere leertijd, de techniek volkomen beheersten. Deze schilders konden niet maken wat zij wilden. Zij moesten leven van hun beroep en dat was alleen mogelijk door het uitvoeren van opdrachten. Die konden slechts verstrekt worden door de machtigen, de adel, de kerkvoogden, de grootgrondbezitters en de rijkgeworden handelslieden.

De „edelen” lieten zich voor zichzelf en hun nageslacht portretteren. We behoeven dus bij een hofschilder als Van Dijk niets anders te verwachten dan de trots en de praal van de vorsten, de baronnen en graven, hun vrouwen en kinderen. Krachtige, fiere, zelfbewuste koppen, in prachtige gewaden....

We leren uit de portretten van Memling, die nog geheel in de ban van de katholieke gemeenschapsidee zit, de macht van de kerkvoogden kennen, hun zelfverzekerdheid, hun zijn „in goede doen”. Zij hebben geen mens te vrezen, ze kijken je aan, welbewust van hun onaantastbare „heerlijkheid”. De opkomende, nieuwe klasse is nog niet sterk genoeg om hun oppermacht te betwisten. En Memling, hun schilder, gelooft aan hen, hij ziet niets anders „schoons en verhevens” in de

maatschappij, dat zijn kunstenaarshart zou kunnen ontroeren.... Breughel (de oude) reeds losser van het Kerk-verband, schildert voor de patriërs. Zijn gevoelens van haat en van liefde drukt hij uit in de uitbeelding van de kruisdraging. Hatelijke, hoonlachende sadistenkoppen geeft hij de vervolgers van Christus....

Het is alles direct, precies tot in alle details, oningewikkeld, eenvoudig zoals de absolutistische maatschappij was. Slecht of goed, liefde of haat, vorst of lijfeigene, geen complicaties. Eenzijdig, maar duidelijk, zonder de problemen van latere tijden. Het is licht of donker op die schilderijen. De psychische conflicten van de latere kunstenaar zijn er nog bijna geheel niet. De vormen zijn nog verstijfd, de achtergronden van de schilderijen donker, meest bruin van kleur; zij hebben de zwaarte, de druk, de nog bijna alles-beheersende angst-aanjagende mystieke, duistere macht van het geloof. Er is nog „de moederschoot” der kerk. Ook David Teniers komt daar niet uit, terwijl hij het volksleven uitbeeldt, de vermaken van de handwerkers en kleine boeren.

Wij leren uit alle tentoongestelde schilderijen hoe oppermachtig een heersende klasse is, in haar hoogste bloei; we zien hoe ’n verbluffend knap artist als Rubens,

Schilderijen zien

zelfs de omringende natuur het aanzien geeft van de hoge heren en vrouwen op de jacht; en we denken er aan dat diezelfde „onaantastbaren” het veld hebben moeten ruimen, de koppen op de schavotten hebben verloren, of als kerkdienaars, als officieren, de „onderhorigen” van de burgerij zijn geworden.

En hoe er, mede-veranderd met de veranderingen in het productie-proces een andere schilderkunst ontstond, gecompliceerder en vrijer tegelijk; ’n kunst, die de mensen weergaf met nieuwe eigenschappen, die ons de strijdende, denkende, zich ontplooiende burgermaatschappij toonde.

We hebben onze geest verrijkt op ’n andere wijze dan de „schoonheidszoekers”, die geleerden en vaklieden, de antiquairs en veilingdirecties, die deze tentoonstelling bezochten. Voor ons doel is deze verzameling niet aangelegd, maar we hebben het toch bereikt: ons maatschappelijk inzicht is vergroot tijdens het kijken en geluisteren, het in ons laten bezinken van die waarlijk grootse manifestaties van de verleden tijd.

We vragen ons af, of dat met geestverwanten niet groepsgewijs zou kunnen, en met ’n betere toelichting dan wij hier konden geven.

SPARTACUS**WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”**

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Voorl. adres: Beeldstraat 17, A'dam-C.

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres administratie Trouwringstraat 8”
Postgros 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam” — Amsterdam

**MEIDAG - STRIJDAG
VAN DE ARBEIDERSKLASSE**

1 Mei. Een dag als alle andere dagen van het jaar. Een trieste dag van oorlogsdreiging, van uitbuiting, van internationaal diplomaten spel. Een dag van inspannend werk en gezinszorgen voor arbeiders en arbeidervrouwen. Heeft de Meidag voor het proletariaat van nu nog wel enige betekenis? Moeten we vasthouden aan een traditie en voor de 56ste maal het Meifeest vieren?

Hoe anders waren de verhoudingen, toen tot het organiseren van de internationale arbeidersfeestdag werd besloten. De Meidag is een conventionele gebeurtenis geworden voor grote organisaties als de sociaal-democratie en het stalinisme. We denken aan vlaggenparades in lange, goedgeordende, door politie verzorgde stoeten en een bloem op je borst.

De Meidag is zelfs de officiële nationale feestdag geweest van Hitler-Duitsland. En och... vandaag of morgen zal zo iets ook gebeuren in de wat men noemt „democratische” landen.

Wat moeten de arbeiders van nu met een Meidag?, die toen ze voor het eerst werd gehouden, plaats vond onder de leuze: „De wettelijk vastgestelde achturedag”. Is dat niet volkomen uit de tijd?

Het nagaan of de arbeidersbeweging niet verstrikt raakt in versleten conventies en gebruiken is nodig.

Maar de strijd der arbeiders is niet een voortdurende strijd van losse op zich zelf staande gebeurtenissen. In een klassenstrijd van tientallen jaren krijgen de gebeurtenissen hun plaats in het raam van de ontwikkeling van het kapitalisme zelf. Daardoor veranderen ongetwijfeld vaak de strijdvormen en de strijdleidingen.

Toch kent ook de arbeidersbeweging in haar geschiedenis onvergetelijke hoofdstukken, hoogtepunten van massa-actie, ogenblikken die een laaiend licht werpen op de strijdpositie en de doeleinden, en die dus ervaringen verschaffen, die ons weg en doel helderder voor ogen stellen. Denken we b.v. aan de Commune van Parijs en aan de Russische revolutie.

Het herdenken, het inderdaad Herdenken daarvan, behoeft geen conventie, geen

gewoonte zonder meer te worden, maar het kan tevens een middel zijn, tot het winnen aan inzicht en het bevorderen van de strijd.

Zo heeft ook het kennen van de 1-Meidagen uit het verleden waarde voor de arbeidersbeweging.

Maar niet alleen in de geschiedenis ligt haar waarde. De strijd om het socialisme is een onvermijdelijk maatschappelijk proces. En zoveel heeft de bezittende klasse in alle landen daar toch wel van begrepen, dat zij voortdurend en overal gereed staat verarring in het internationale arbeidersleger te stichten. Aanvankelijk heeft zij overal de demonstrende arbeiders uiteen laten ranselen door opgehitste en onbewuste arbeiders, gesteund door politie en leger. Maar zij doet het, naar gelang van de tijdsomstandigheden, op verschillende wijze. Ook het misbruiken van woorden en begrippen, zoals „Socialisme”, het daaraan toevoegen van „nationaal” of „personalistisch”, gebeurt niet zonder reden. Het ontroven van liederen, het omvormen van feestdagen, hetgeen aanvankelijk in dit verband wilde zeggen strijddagen, als de 1-Meidag, tot vriendelijke „volkse” en „nationale” dagen, maken daarvan evenzeer deel uit, als het inschakelen in haar organisme van grote delen van wat men eens kon noemen arbeidersbeweging.

Het gaat daarom niet op, om zonder meer steeds het veld te ruimen. In tegendeel, het gaat er om, het aan de klassen eigene te beschermen en zuiver te houden.

De eerste betogingen op 1-Mei mogen wel is waar hebben plaats gehad voor doeleinden, die nu (wanneer we de gehele kapitalistisch ontwikkeling niet overzien) niet meer tot ons spreken, die strijdende arbeiders hebben in hun begrip van de eerste Mei, steeds behouden elementen van klassebewustzijn, die nu nog, ja juist nu, van de allergrootste waarde zijn. Het belangrijkste daarvan is de gedachte van de internationale solidariteit van het proletariaat.

Het internationale arbeiderscongres van

1889 te Parijs besloot op voorstel van den mijnwerker Dormon dat op 1 Mei 1890 de arbeiders van alle steden van Europa en Amerika in het openbaar zouden optreden ten gunste van een normale arbeidsdag van acht uren.

Dat dit doel op de voorgrond werd geschoven was onder de toenmalige verhoudingen volkomen verklaarbaar. De nog zwakke opkomende arbeidersbeweging kon moeilijk andere, principiële en meer op het einddoel gerichte parolen stellen. De eis van verkorting van de arbeidstijd moest gaan leven in de ongebreideld uitgebouwde massa, temeer omdat zij geheel paste in het tijdvak van opkomend burgerlijk parlementarisme, waaraan toen de arbeidersklasse zich niet kon onttrekken. Maar wat op de voorgrond stond, de internationale verbondenheid van de arbeiders in de klassenstrijd, werd in de volgende congressen o.a. te Brussel in 1891 bevestigd.

Toen werd verklaard, „dat de eerste Mei de gemeenschappelijke demonstratiedag der arbeiders van alle landen zou zijn, op welke dag de arbeiders de gemeenschappelijkheid van hun eisen en hun aller solidariteit aan de wereld zouden verkondigen”.

De gedachte van de algemeene werkstaking werd bovendien zij het enigszins verscholen, uitgesproken door de verklaring:

„de sociaal-democratie van ieder land heeft de plicht naar de tot stand koming van de arbeidsrust op de eerste Mei te streven en elke poging te ondersteunen, die op enkele plaatsen en door enkele organisaties in die richting aangewend wordt.”

Het is dan ook geen wonder, dat Engels toen hij op 1 Mei 1890 een voorwoord voor een nieuwe druk van het Kommunistisch manifest document dat eindigt met de beroemd geworden woorden: Proletariërs aller landen, verenigt U!, schreef, daaraan het volgende toevoegde.

„Heden, nu ik deze regelen schrijf houdt het Europees en het Ameri-

UIT DE INHOUD

**METAALBEWERKERS-STAKING
MILLIARDEN-NOTA
OP DE HOGE VELUWE
IRAN EN SPANJE
CHARLIE CHAPLIN
OVER DE PARTIJ**